

part dels patrimonis requerien menys de 300 jornals anuals, l'equivalent a la capacitat de treball d'un actiu adult. Només el 10% dels patrimonis en l'estimació màxima o el 4% en la mínima superaven una exigència de 300 jornals. Pràcticament totes les unitats familiars begurenques, si no ens ho mirem des de la perspectiva de la terra posseïda, tenien molta més capacitat de treball (mesurada en dies laborables) que l'exigida pels seus camps.

El darrer element que posarem de relleu és el fet que els ingressos procedents del conreu de la terra eren insuficients per a la subsistència de gran part d'aquesta població i els calia complementar d'alguna manera els seus ingressos amb altres activitats. La pluriactivitat no era solament una fórmula per ocupar els dies en què no calia treballar la terra, sinó també una necessitat econòmica. Tot i que valorar el cost mínim de subsistència d'una unitat familiar és quelcom molt complex, hem intentat una aproximació a partir dels pressupostos de famílies obreres barcelonines recollits per I. Cerdà el 1867. Les despeses familiars eren i són variables no solament en funció dels hàbits o pautes de consum, sinó també de la mida de la família. Per això ha calgut estimar-ho en les diferents fases del cicle de vida d'una família tipus, seguint els mateixos criteris que E. Camps aplica per a l'estudi dels pressupostos familiars dels obrers de Sabadell. El resultat és un consum màxim de 2.450 pessetes anuals per família i un consum mínim de 1.450. A partir d'aquestes dues referències podem avaluar el número de famílies pageses que podien viure exclusivament del conreu de la terra. L'ingrés agrícola net ha estat obtingut amb la diferència entre el producte brut de cada conreu (fruits o grans, més altres subproductes com llenya o palla) i els inputs utilitzats (llavor i fems, fonamentalment).

Els resultats per a cada propietari els resumeix el Quadre 4, on es posa d'evidència que, si el mínim consum anual d'una unitat familiar és de 1.450 pessetes, almenys el 96% dels propietaris veïns de Begur no disposava

QUADRE 4: INGRESSOS MONETARIS DELS PROPIETARIS DE TERRES DE CONREU DE BEGUR

Ingrés obtingut (pta/any)	Número de propietaris	
	Estimació màxima	Estimació mínima
>100	38	138
100-299	181	162
300-499	61	26
500-999	39	14
1000-1449	15	5
1450-2449	6	1
>2450	6	0

de prou terres per assegurar aquest mínim vital. Ens trobem, doncs, davant d'una situació caracteritzada pel predomini de les petites propietats que només s'explica en la mesura que les unitats familiars podien obtenir altres ingressos al marge de les pròpies explotacions agrícoles. I la pesca, com hem esmentat repetidament, era una d'aquestes possibilitats, segurament la més important. Resseguint les mateixes informacions de l'amillament constatem com una part molt important dels propietaris de terres posseïen, alhora, una barraca de pescador, signe indiscutible d'aquesta profunda

vinculació entre ambdues activitats. També existien altres formes d'ocupació, especialment els treballs al bosc i en algunes activitats relacionades amb la vinificació o l'elaboració d'oli. Tampoc no podem oblidar els ingressos i l'ocupació generats per la cura del bestiar, tot i que les dades disponibles al respecte no són gaire fiables.

La plaga de l'oïdium, que va destruir una gran part de les vinyes de Begur durant les dècades de 1850 i 1860, va alterar profundament el panorama descrit. Entre 1855 i 1879 (data del següent amillament) la superfície conreada va recular fins a 562 hectàrees, un 38% menys de l'existent el 1855. Sembla que fou substituïda, en bona mesura, per alzina surera (Barbaza, 1988). Paral·lelament, entre 1860 i 1880 la població de Begur també va disminuir entre un 9 i un 10%. Que l'emigració no fos més intensa cal atribuir-ho a la instal·lació de les primeres empreses surotaperes que varen absorbir una part important de l'excedent de treball i varen establir una nova dinàmica i un nou equilibri econòmic, de ben segur molt diferent al descrit per la dècada de 1850.

ENRIC SAGUER i HOM
Universitat de Girona

Les plagues van destruir gran part de les vinyes de Begur durant les dècades de 1850 i 1860.